

Управління культури, національностей, релігій та туризму
Хмельницької облдержадміністрації
Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека

Україна починається з тебе!

*за підсумками обласного конкурсу бібліотек з
національно-патріотичного виховання громадян*

Хмельницький
2017

УДК 023-027.543(477.43):37.091.27

У45

Україна починається з тебе: за підсумками обласного конкурсу бібліотек з національно-патріотичного виховання громадян / Упр. культури, національностей, релігій та туризму Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ – Хмельницький, 2017. – 28 с.

Видання містить матеріали з досвіду роботи публічних бібліотек Хмельниччини з національно-патріотичного виховання, визнаних кращими, за результатами обласного конкурсу бібліотек «Україна починається з тебе!».

Друкується за рішенням Науково-редакційної ради Хмельницької ОУНБ від 14.12. 2017 р., протокол № 12.

Укладач: *Грудецька Т.В.*

Рецензент: *Маковська В.В.*

Відповідальна за випуск: *Чабан К.А.*

Хмельниц. ОУНБ, 2017

Патріотизм – це, образно кажучи, сплав почуття й думки, осягнення святині – Батьківщини – не тільки розумом, а й передусім серцем...

Патріотизм починається з любові до людини.

Патріотизм починається з коліски.

Василь Сухомлинський

Тема національно-патріотичного виховання у бібліотеці – процес, спрямований на визначення гуманістичних цінностей та прищеплення любові до батьківщини.

Патріотизм сьогодні є нагальною потребою і для людей, і для держави, оскільки високий рівень патріотизму громадян забезпечує повноцінний гармонійний розвиток як особистості в державі, так і суспільства в цілому. Саме тому бібліотекою цій тематиці приділяється значна увага, адже від поінформованості громадян значною мірою залежить майбутнє держави.

У своїй діяльності по національно-патріотичному вихованню бібліотека повинна опиратися на нормативно-правову базу.

Нормативно-правова база з питань національно-патріотичного виховання

Закони України

- Закон України від 9 квітня 2015 року № 317-VIII «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки»;

- Закон України від 9 квітня 2015 року № 315– VIII «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939 – 1945 років»;

- Закон України від 9 квітня 2015 року № 314-VIII «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті»;

- Закон України від 6 березня 2003 року № 602–IV «Про Державний Гімн України»;

- Закон України від 28 січня 1992 року № 2067–ХІІ «Про Державний прапор України».

Укази Президента України

- Указ Президента України від 13. 10.2015 № 580/2015 «Про Стратегію національно – патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки»;

- Указ Президента України від 12.06.2015 року № 334/2015 «Про заходи щодо поліпшення національно – патріотичного виховання дітей та молоді»;

- Указ Президента України від 11.02.2015 № 69/2015 «Про вшанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні»;

- Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»;

- Указ Президента України від 25 жовтня 2002 року № 948 із змінами і доповненнями, внесеними Указами Президента України від 29 жовтня 2003 року № 1227/2003, від 16 грудня 2014 року № 934/2014 «Концепція допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді»;

- Указ Президента України від 13.11.2014 № 872 «Про День Гідності та Свободи»;

- Указ Президента України від 13.11.2014 № 871 «Про День Соборності України»;

- Указ Президента України від 14.10.2014 № 806 «Про День захисника України»;

- Указ Президента України від 24.09.2014 № 744 «Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності»;

- Указ Президента України від 24 березня 2012 року № 212 «Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні».

Постанови, Розпорядження Кабінету Міністрів України

- Розпорядження КМУ від 30 вересня 2015 р. № 1018-р «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016 – 2020 роки»;
- Постанова Верховної Ради України від 12.05.2015 року № 373-VIII «Про вшанування героїв АТО та вдосконалення національно-патріотичного виховання дітей та молоді»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 16.05.2013 № 261-VII «Про відзначення подвигу героїв бою під Крутами».

Обласні програми

- Обласна програма соціальної підтримки осіб, які беруть (брали) участь в антитерористичній операції та членів їх сімей, які зареєстровані у Хмельницькій області: рішення від 13.07.2017 № 12-14/2017;
- Обласна програма соціальної підтримки осіб, які беруть (брали) участь в антитерористичній операції та членів їх сімей, які зареєстровані у Хмельницькій області: рішення від 7 квіт. 2015 р. № 20-31/2015.

З метою виявлення та популяризації кращого досвіду, активізації використання інноваційних форм роботи публічних бібліотек області з національно-патріотичного виховання, формування у громадян національної свідомості та громадянської позиції Хмельницькою обласною універсальною науковою бібліотекою, спільно з Головним територіальним управлінням юстиції у Хмельницькій області, управлінням культури, національностей, релігій та туризму Хмельницької обласної державної адміністрації, обласним комітетом профспілки працівників культури, Хмельницьким обласним відділенням УБА, у 2017 році проведено обласний конкурс бібліотек з національно-патріотичного виховання громадян **«Україна починається з тебе»** (ознайомитися з положенням обласного конкурсу можна за посиланням <http://bit.ly/2z99nr7>).

Обласний конкурс проводиться у два етапи, включаючи районний та обласний рівень. У другому етапі обласного

конкурсу взяли участь 42 бібліотеки, з них: 21 центральна районна, 1 міська, 4 міські бібліотеки-філії, 17 сільських бібліотек, в тому числі 16 бібліотек об'єднаних територіальних громад (див. дод. № 1).

Аналіз матеріалів, які були подані на конкурс показав, що всі бібліотеки області популяризують національно-патріотичне виховання серед жителів громади. Учасники конкурсу відобразили роль бібліотеки у формуванні національно-патріотичного виховання громадян в додаткових матеріалах, які враховувалися членами журі при визначенні переможців.

При оцінці матеріалів перевага надавалася тим роботам, які висвітлювали: повноту розкриття інформації про діяльність бібліотеки з національно-патріотичного виховання; мали друковані матеріали (сценарії соціокультурних заходів, прес-анонси, плани роботи клубів за інтересами, посібники малих форм, інформацію в ЗМІ та соціальних мережах); створили та поширювали в інтернет-ресурсах відеоролик.

В більш повному обсязі роботу з національно-патріотичного виховання, включаючи друкований матеріал та відео роботу, було представлено: Старокостянтинівською, Кам'янець-Подільською, Славутською, Чемеровецькою, Старосинявською, Новоушицькою центральними районними бібліотеками; Завадинецькою (Городоцький район), Воробіївською (Білогірський), Грушковецькою (Летичівська ОТГ) сільськими бібліотеками; Славутською міською бібліотекою для дорослих; Нетішинською міською бібліотекою-філією № 3 та Хмельницькою міською бібліотекою-філією № 2.

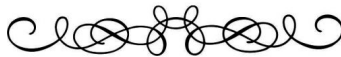
Членами журі були відібрані кращі конкурсні матеріали та визначені переможці, якими стали:

у номінації *«Краща центральна районна/міська бібліотека»* – Красилівська центральна районна бібліотека за інноваційну підготовку конкурсних матеріалів. Робота по патріотичному вихованню була представлена у вигляді календаря з фото світлинами, виділеними датами та коротким описом проведених заходів патріотичного спрямування. Також

на огляд була представлена інформаційна тека з додатковими матеріалами;

у номінації *«Краща центральна бібліотека об'єднаної територіальної громади»* – КЗ «Гуменецька публічна бібліотека», яка представила зведений досвід сільських бібліотек Гуменецької об'єднаної територіальної громади, відобразивши співпрацю бібліотеки, жителів та представників місцевого самоврядування у проведенні соціокультурних заходів національно-патріотичного спрямування, підготувавши низку відео робіт;

у номінації *«Краща сільська бібліотека-філія»* – бібліотека-філіал с. Улашанівка Славутської ЦБС. Крім соціокультурної діяльності представила ряд публікацій у регіональні ЗМІ про проведену роботу. Також окреслила значимість краєзнавчої діяльності у національно-патріотичному вихованні громадян.

**З досвіду роботи переможців конкурсу
з національно-патріотичного виховання громадян
«Україна починається з тебе»
в авторській редакції керівників бібліотек.**

Сучасна бібліотечна спільнота, як ніхто інший, спрямовує свою діяльність на утвердження в державі патріотизму, посилення моральної складової в загальній системі формування національної гідності, готовність відстоювати інтереси держави, поглиблення знань про державну символіку.

У Красилівській центральній районній бібліотеці національно-патріотичний напрямок в роботі є пріоритетним. Працівники бібліотеки у проведенні тематичних соціокультурних заходів використовують різноманітні форми, відводячи особливе місце історичним екскурсам, мандрівкам, урокам історії, конкурсам, дискусіям, діалогам, зустрічам, вікторинам, конференціям, акціям, присвяченим українській

державності, національній символіці, рідній мові, культурі, традиціям.

Бібліотечний проект *«За листком державного календаря»* був започаткований з метою покращення проведення соціокультурних заходів з національно-патріотичного виховання в бібліотеках та утвердження патріотичних цінностей, виховання поваги до культурного та історичного минулого України.

Найбільш резонансними заходами в рамках даного проекту стали година мужності *«Україною ми жили, за Україну полягли»* та година історії *«Нас було тільки триста»*, присвячені Дню пам'яті Героїв Крут; історичний хроноскоп *«Величний день злуки»*, приурочений до Дня Соборності України. З метою вшанування учасників бойових дій на території інших держав відбувся вечір-зустріч *«Болить і досі та війна!»*.

До Дня Гідності і Свободи проведено вечір-спогад *«Ми маємо пам'ятати»* та книжково-ілюстративну виставку *«Революція гідності – сторінки мужності»*.

На вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні та Героїв АТО бібліотекою проведено вахти пам'яті *«За чисті душі, що злетіли в небо»*, *«Пам'ятає земля, пам'ятає Україна»* та годину мужності *«Вірні сини батьківщини»*. У заходах взяли участь волонтери, які поділились спогадами про допомогу українським військовослужбовцям на сході нашої держави.

У поточному році у фойє Красилівської РДА спільно з архівним відділом райдержадміністрації працівники бібліотеки провели презентацію книжково-ілюстративної виставки-панорами *«Україна: була, є, буде!»*. Мешканці міста мали можливість переглянути нові надходження, тематичні теки, а також ознайомитись з матеріалами стенду *«Неоголошена війна»*.

Вшануванню державних символів України сприяли година українознавства *«Символіка України – історичне надбання народу»* та патріотичний флешмоб *«З Україною в серці»*, який запам'ятався жителям міста величезною хмарою жовто-блакитних повітряних кульок.

До проведення зустрічі-діалогу «Відлуння далеких днів сльозами на очах бринить...» та години спогаду «Роки над пам'яттю невідні» було залучено учнів професійного ліцею з метою виховання у підростаючого покоління шанобливого ставлення до ветеранів Великої Вітчизняної війни, пам'яті про Велику Перемогу.

У циклі заходів з національно-патріотичного виховання особлива увага приділяється заходам красзнавчого спрямування. Відвідувачам бібліотеки пропонуються тижні красзнавства, мандрівки рідним краєм, відео-презентації «Красилів – місто сили і краси!», «Мандрівка в далеке минуле рідного краю», «Пройди рідним краєм разом з бібліотекою».

На базі Красилівської ЦРБ відбувся сімейний конкурс «Книга пам'яті мого народу». Учні шкіл міста разом з батьками досліджували історію Красилівщини, нотували родинні спогади, збирали старі фото, проводили відео презентації.

На постійно діючих тематичних виставках «Спогади козацької звитяги», «Слідами великого подвигу», «Сила нескорених», «Я – син своєї землі», «Воїн АТО – гордість нашого краю», «Їх подвиг безсмертний», «Бійці невидимого фронту», «Подвиг батьків – у спадщину нащадкам», «Революція гідності – сторінки мужності», «Чорна сповідь твоя, Україно», «Краса України» представлені тематичні папки, фото альбоми, книги з національно-патріотичного виховання.

Як підсумок реалізованого проекту, був підготовлений настінний календар «Ми є. Були. І будемо ми! Й Вітчизна наша з нами...», на сторінках якого щомісячно висвітлюються події і свята національно-патріотичного спрямування, представлено фото-звіт соціокультурних заходів бібліотеки, приурочених до цих дат.

Діяльність бібліотеки з національно-патріотичного виховання громадян постійно висвітлюється на офіційному веб-сайті бібліотеки <http://krasylivrb.at.ua/>, сторінці в соціальній мережі «Facebook» <http://bit.ly/2ig0BxJ>, в місцевих ЗМІ.

О.М. Кондратюк, директор Красилівської центральної районної бібліотеки

На обласний конкурс з національно-патріотичного виховання комунальний заклад **«Гуменецька публічна бібліотека»** подала зведені матеріали Сахкаміньської, Нігінської, Думанівської, Заліської, Слобідко-Гуменецької бібліотек-філій Гуменецької ОТГ.

Патріотизм – любов до своєї батьківщини, відданість своєму народу, гордість за свій народ, прагнення захистити його надбання, продовжити примноження його загальнолюдських і національних морально-духовних цінностей. Саме тому основна мета бібліотекарів громади – формування у жителів високої патріотичної свідомості, почуття любові до України, пошани до видатних історичних діячів, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків.

Відповідно до завдань публічних бібліотек громади, фахівцями окреслені форми і методи бібліотечної роботи та проведення заходів до таких дат як: День Соборності України, День пам'яті Героїв Крут, День вшанування учасників бойових дій на території інших держав, День пам'яті та примирення, День Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні, День партизанської слави, День визволення України від німецько-фашистських загарбників, День захисника України, День Українського козацтва, Гідності та Свободи, День Збройних Сил України.

Набувають резонансу заходи, пов'язані з популяризацією найвідоміших історичних місць, подій, людей, а також впровадження в практику роботи інноваційних форм проведення дозвіллевих заходів і удосконалення методики їх організації.

Зважаючи на теперішні події в Україні, вкрай важливою є волонтерська діяльність в громаді. Бібліотеки спільно з користувачами проводять волонтерську діяльність: в приміщенні бібліотек розміщено контейнери для збору пластикових кришечок, книг для захисників у військовій госпіталі.

Своєрідною складовою національно – патріотичного виховання в бібліотеках КЗ «Гуменецька публічна бібліотека» є красназнавча робота, спрямована на донесення кожній віковій групі користувачів в найдоступнішій формі відомостей про рідний край, його традиції, народні обряди, відомих людей. Безперечний результат у вихованні любові до рідного краю мають заходи з популяризації творчості письменників-земляків: Миколи Бажана, Володимира Беляєва, Анатолія Богдановича, Віктора Грабовського, Володимира Гурського, Павла Житецького, Ольги Мак та інших.

У Заліській філії задля збереження історичних фактів, формування гордості за народ, який пережив страхіття війни і приніс світові перемогу над фашизмом, було проведено годину-реквієм «Пам'ятаєш земле – 45-й» та годину «Безсмертя» «Пам'ять серця, пам'ять сивини, пам'ять про тих, хто не прийшов з війни». Учасники заходів ознайомилися з додатковими матеріалами на виставці «Збережемо пам'ять про подвиг».

До Дня Незалежності України, що є знаменною подією у житті кожного українця, проведено ряд заходів, серед яких слід відмітити огляд-мандрівку на тему «Допоки світить праведна зоря – шануймо рідну Україну», на якій презентовано історичну, науково-пізнавальну, довідкову інформацію про походження українців, тернистий шлях державотворення, національну символіку.

Думанівська філія комунального закладу «Гуменецька публічна бібліотека» основне місце в діяльності відводить національно-патріотичному вихованню жителів громади.

Бібліотекою організовано і проведено відкриті перегляди літератури, цикли книжково-ілюстрованих виставок, виставок хронографів за темами: «Ти пам'ятаєш, як все це було», «Від тієї війни залишився слід», «Хай слава бойова земляків немеркнучою зіркою в легендах буде жити».

Щорічно вшановується пам'ять Героїв Крут, жертв Голокосту, учасників бойових дій на вечорах-зустрічах, годинах-реквіємах, годинах мужності та пам'яті з демонстрацією фото та відеоматеріалів: «Понад Крутами

вічність у сурми сурмить...», «Крути: незгасима пам'ять та урок сьогодні», «Бережіть пам'ять про подвиг», «Заплакало небо дощами», «Голокост в Україні: пам'ять та уроки».

До дня Соборності України проводяться історичні та патріотичні години: «День Соборності України – символ національного єднання українського народу», «Нехай не розмежованою залишиться навіки», «Чи є «Соборність» актуальною проблемою сьогоднішньої України?».

На тему Гідності і Свободи в Україні у бібліотеці створено героїко-патріотичну книжкову полицю «За чисті душі, що злетіли в небо». В картотечі статей та краєзнавчій картотечі виділені рубрики: «Герої Небесної Сотні – наші земляки» та «Воїни Кам'янецьчини в зоні АТО», а також систематично поповнюється накопичувальна тека, у якій збираються матеріали про героїв-земляків.

Останнім часом активізувалась і діяльність Нігинської філії з питань національно-патріотичного виховання.

Усі матеріали, які надходять до бібліотеки за тематикою обробляються та розміщуються на тематичних полицках, виставках-інсталяціях, виставках-міркуваннях: «Гордість нації: герої серед нас», «Ви мріяли про гідність та свободу», «Україна вижила у вогні», «Квітуй, процвітай, моя Україно! Лелеки на крилах хай щастя несуть», «Україна – єдина Соборна держава», «Європейський вибір України: Людина. Право. Суспільство».

До Дня Соборності України відбулась історико-літературна година «Соборність України: від ідеї до сьогодні»; до Дня пам'яті Героїв Крут – «Під Крутами вічність у сурми сурмить»; до Дня Героїв Небесної Сотні – хроноскоп майдану «Небесна Сотня у вирій полетіла»; до Дня пам'яті і примирення приурочено віче пам'яті «Хто за свободу вийшов проти смерті, тому немає смерті на землі»; до Дня слов'янської писемності – година цікавих повідомлень «Творці слов'янської писемності»; до Дня Незалежності України підготовлено музично-поетичну композицію «Україно, з днем народження!».

Основними заходами з національно-патріотичного виховання у Сахкамінецькій філії стали: літературно-історичний

вечір «Соборність – це єдність та злагода»; година історичної пам'яті «Пам'ятай про Крути»; година-реквієм «Небесна сотня – герої нашого часу»; книжкова виставка-панорама «Подвиги ваші – безсмертні»; віче пам'яті «Допоки пам'ять стукає в серця»; година пам'яті до Дня жертв політичних репресій «Пам'ять людська не забуде повік».

До Дня збройних сил організовано зустріч з воїнами 48-го інженерного батальйону та волонтером, які організували збір матеріальної допомоги воїнам-землякам учасникам АТО.

Усі заходи проводяться за підтримки та участі органів місцевого самоврядування, викладачів та учнів навчальних закладів, працівників сільського клубу.

Основна ідея національно-патріотичного виховання у Слобідко-Гуменецькій бібліотеці полягає у мотивації громадської активності громадян. Заходи полягають у роз'ясненні внутрішньої та зовнішньої політики держави, вивченні історії України та процесів державотворення, роз'яснення серед громадян вимог закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу», знайомстві із славними і видатними іменами України, вивченні державного гімну, історії та змісту державних символів. Проведено: свято сміливості, мужності та героїзму до Дня захисника України; годину-реквієм «Пам'ятаємо рік 33-й», присвячену Голокосту 1932-1933 р.р.; годину-реквієм «Небесна сотня», присвячену тим, хто віддав найцінніше – своє життя заради нової України; літературно-музичний вечір «А над світом вишиванка цвіте»; годину пам'яті та примирення з нагоди Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні; історично-патріотичну годину до Дня Державного Прапора, Дня Незалежності України, Дня Конституції – «Всім серцем любіть Україну свою».

Історичне краєзнавство сприяє ознайомленню з літописними джерелами про край, історико-краєзнавчою літературою. Так як Устим Кармалюк легендарний герой Гуменецького краю, у КЗ «Гуменецька публічна бібліотека» здійснюється велика робота з популяризації творів, проводяться краєзнавчі години та обговорення літературних творів, написаних про життя Устима Кармелюка та його боротьбу за

волю України. Подорожам у минуле, знайомству із заповідними куточками Гуменецького краю були присвячені Дні краєзнавства «Мій чудовий, рідний край», «Мій краю дорогий, земля моя рідна», «Мій рідний край, до тебе серце лине» та ін. Стало доброю традицією проводити свята сіл громади.

Враховуючи зростаючий інтерес молоді до історичної тематики, особливо до вивчення історії України, бібліотеки громади приділяють велику увагу розкриттю наявного бібліотечного фонду через розгорнуті книжково-ілюстративні виставки, виставки-роздуми, тематичні полиці, виставки-вікторини: «То рідної землі минула доля», «Люби, знай свій рідний край», «Горді століття України», «Хто ми, звідки родом», «Сторінки історії розповідають».

Вся соціокультурна робота бібліотек КЗ «Гуменецька публічна бібліотека» висвітлюється на сторінці у мережі «Facebook» <http://bit.ly/2ieUg5r> та веб-сайті Гуменецької об'єднаної територіальної громади у розділі «Життя громади» <http://bit.ly/2iTav7V>.

Л.В. Кісляк, директор КЗ «Гуменецька публічна бібліотека»

Бібліотека-філіал с. Улашанівка Славутського району є осередком національно-патріотичного виховання для жителів громади, про що свідчить ряд заходів, присвячених історії українського народу, історичним постатям, метою яких є зміцнення і поглиблення найцінніших громадянських якостей молодого покоління, формування їх активної життєвої позиції, спрямування процесу самовиховання патріота-українця. Серед них: уроки мужності, місячники військово-патріотичного виховання, декади правових знань, мітинги біля пам'ятника загиблим односельчанам «Задзвеніли срібні дзвони в Україні».

Почуття патріотизму, національної гордості базується на знанні рідної мови, культурних надбань українського народу, звичаїв, традицій. З метою популяризації української мови щорічно проводяться заходи До Міжнародного дня рідної мови, зокрема свято рідної мови «Солов'їну, барвінкову, колосисту –

на віки, українську рідну мову, в дар дали мені батьки», мовна вікторина «У рідному слові велика сила».

Однією із важливих складових національно-патріотичної роботи є краєзнавча діяльність. Адже не знаючи минулого свого краю, не можеш стати освіченою людиною, патріотом своєї країни. Протягом років бібліотекою зібрано цікаві матеріали про історію села Улашанівка.

Зміцненню зв'язків між поколіннями сприяє народознавча діяльність бібліотеки. При бібліотеці діє клуб «Родовід», головною метою якого є збереження народних традицій, ознайомлення мешканців села із звичаями святкування традиційних свят, з'ясування значення кожного свята. До свята Великодня проведено годину біблійного сюжету «Великдень – світле і рідне свято життя». Цікавими були народознавча година «Я візьму той рушник, простелю наче долю» та краєзнавча панорама «Традиції нашого краю – Різдво».

Події Революції Гідності та антитерористичної операції увійшли в кожен дім, не залишили байдужими нікого. Питання щодо героїзації осіб, що віддали життя за Україну, та вшанування їх пам'яті звучить повсюдно. Цій темі присвячено заходи: патріотична година «Небесна сотня білих журавлів», година пам'яті «У пам'яті нашій вони залишилися назавжди», година патріотизму «Україна понад усе», виставка-подорож «Це гордість наша всенародна».

На вшанування пам'яті земляка, уродженця с. Улашанівка Володимира Марковського, який загинув в зоні АТО, проведено уроки мужності, години історії: «Біль пам'яті», «Ціна життя і слави», підготовлено інформаційне видання «Герої відходять у вічність».

Актуальними є заходи, що виконують місію пам'яті та передачі інформації молоді про героїчне минуле нашого народу, на долю якого випала сама жорстока Друга світова війна. До Дня пам'яті та примирення, Дня Перемоги проведено ряд заходів: бесіду-хроніку «1941 – 1945. Пам'ятаємо», вечір-пам'яті «Війні немає забуття», історико-літературну

композицію «...А бої колишні і тривоги вічно хвилюватимуть серця».

Одним із напрямків патріотичного виховання стала тема афганської війни. Було проведено годину мужності «Вогнем і полум'ям війни чужої», оформлено книжкову виставку-вшанування «Голову схилить в скорботі вічній за тих, кого убив Афганістан, чиї він душі ранив і скалічив».

До Дня Незалежності України щорічно проводяться заходи: свято державності «Україно! Мій коханий краю», година державності «Допоки світить праведна зоря – шануймо рідну Україну», патріотична година «Ти моя, Україно, і до тебе я лину», книжково-ілюстративна виставка «Україна: незалежність, гідність, свобода». До Дня Державного Прапора України проведена година державності «Державний прапор України – символ віри та надії».

Використовуючи в роботі інтернет-ресурси, для користувачів бібліотеки проведено віртуальні подорожі до Дня Європи: «Європа і Україна», «Знай про Європу більше», «Знайомтесь: Європейський Союз».

Як метод виховання патріотів, використовується література патріотичного напрямку. Постійно функціонують книжкові виставки та тематичні полиці: «Небесна сотня. Східні ангели», «Слава героям АТО», «Уроки будівництва суверенної держави», «Доля мови – доля народу», «Народжені Україною», «Україна: незалежність, гідність, свобода».

Робота бібліотеки з національно-патріотичного виховання висвітлюється місцевими газетами, а також у соціальній мережі «Facebook» <http://bit.ly/2hrNqbW>.

Н.К. Лясоцька, завідувача бібліотекою-філією с. Улашанівка Славетського району

 В рамках підготовки та проведення обласного конкурсу бібліотек з національно-патріотичного виховання громадян «Україна починається з тебе!» серед користувачів бібліотек області Хмельницькою обласною універсальною науковою бібліотекою проведено соціологічне дослідження **«Визначення поняття «Патріотизму» у розумінні сучасного користувача бібліотеки»**, основною метою якого є розуміння поняття «Патріотизм» в житті кожного громадянина (див. дод. 2)

Основною функцією, яка закріплена за бібліотекою залишається поширення знань національно-патріотичного спрямування серед громадян, адже основне завдання сьогодення – виховання у молодого покоління почуття патріотизму, формування особистості на засадах духовності, моральності, толерантності, забезпечення створення умов для інтелектуального, культурного та фізичного розвитку, реалізації науково-технічного та творчого потенціалу молодих громадян.

Кожна людина є активним учасником розбудови громадянського суспільства, відіграє в ньому важливу роль та несе відповідальність у процесах прийняття рішень на всіх рівнях, які впливають на її життя. Саме тому бібліотека повинна стати містком формування національно-патріотичної свідомості кожного користувача та стилем життя кожного жителя Хмельниччини.

Додаток № 1.

**Перелік бібліотек – учасників другого етапу
обласного конкурсу бібліотек з національно-патріотичного
виховання громадян «Україна починається з тебе»**

№ з/п	Назва бібліотеки – учасниці конкурсу
1.	Воробіївська сільська бібліотека-філіал Білогірської ЦБС (Білогірський район)
2.	Віньковецька центральна районна бібліотека (Віньковецький район)
3.	Майдан-Віньковецька сільська бібліотека-філіал Віньковецької ЦБС (Віньковецький район)
4.	Волочиська центральна бібліотека (Волочиська міська ОТГ)
5.	Користовецька сільська бібліотека-філіал (Волочиська міська ОТГ)
6.	Центральна районна бібліотека Городоцької ЦБС (Городоцький район)
7.	Завадинецька сільська бібліотека Городоцької ЦБС (Городоцький район)
8.	Дунаєвецька міська бібліотека (Дунаєвецька міська ОТГ)
9.	Ізяславська центральна районна бібліотека (Ізяславський район)
10.	Радошівська сільська бібліотека (Ізяславський район)
11.	Кам'янець-Подільська центральна районна бібліотека РЦБС (Кам'янець-Подільський район)
12.	Пановецька сільська бібліотека-філіал Кам'янець-Подільської РЦБС (Кам'янець-Подільський район)
13.	Красилівська центральна районна бібліотека (Красилівський район)
14.	Великоорлинецька сільська бібліотека (Красилівський район)
15.	Летичівська публічна бібліотека Летичівської селищної ради (Летичівська селищна ОТГ)

16.	Грушковецька сільська бібліотека (Летичівська селищна ОТГ)
17.	Новоушицька центральна бібліотека ЦБС (Новоушицька селищна ОТГ)
18.	Глібівська бібліотека-філіал Новоушицької ЦБС (Новоушицька селищна ОТГ)
19.	Центральна бібліотека Полонської міської ради об'єднаної територіальної громади (Полонська міська ОТГ)
20.	Славутська районна центральна бібліотека РЦБС (Славутський район)
21.	Улашанівська сільська бібліотека-філіал Славутської РЦБС (Славутський район)
22.	Старокостянтинівська центральна районна бібліотека (Старокостянтинівський район)
23.	Старосинявська центральна районна бібліотека ЦБС (Старосинявська селищна ОТГ)
24.	Новосинявська сільська бібліотека-філіал Старосинявської ЦБС (Старосинявська селищна ОТГ)
25.	Теофіпольська центральна районна бібліотека (Теофіпольський район)
26.	Базалійський міський філіал Теофіпольської ЦБС (Теофіпольський район)
27.	Карабіївський сільський філіал Теофіпольської ЦБС (Теофіпольський район)
28.	Хмельницька центральна районна бібліотека (Хмельницький район)
29.	Райковецька сільська бібліотека (Гвардійська сільська ОТГ)
30.	Грузевицька сільська бібліотека (Чорноострівська селищна ОТГ)
31.	Ставчинецька сільська бібліотека (Чорноострівська селищна ОТГ)
32.	Чемеровецька центральна бібліотека (Чемеровецька селищна ОТГ)

33.	Чорнянська сільська бібліотека (Чемеровецька селищна ОТГ)
34.	Шепетівська центральна районна бібліотека (Шепетівський район)
35.	Грицівська селищна бібліотека (Шепетівський район)
36.	Пашуцька сільська бібліотека (Судилківська сільська ОТГ)
37.	Нетішинська центральна міська бібліотека ЦБС
38.	Нетішинська міська бібліотека-філія № 3 ЦБС
39.	Міська центральна бібліотека імені Костя Солухи Кам'янець-Подільської міської ЦБС
40.	Хмельницька центральна міська бібліотека МЦБС
41.	Славутська міська бібліотека для дорослих
42.	Комунальний заклад «Гуменецька публічна бібліотека»

Додаток № 2.

Результати загальнообласного дослідження «Визначення поняття «Патріотизму» у розумінні сучасного користувача бібліотеки»

*Дослідження підготовлено та проведено
завідуючою сектором соціологічних досліджень та розвитку
РТЦ – Поліщук Н.П.*

Основною метою дослідження було: отримання інформації щодо розуміння користувачами бібліотек поняття «патріотизму» та визначення факторів, що впливають на рівень патріотизму серед користувачів бібліотек області.

Завданням дослідження стало:

- вивчення думки респондентів щодо розуміння поняття «Патріотизму»;
- вивчення думки респондентів щодо сучасників – патріотів України;
- виявлення рівня обізнаності респондентів щодо історії виникнення та значення національної символіки України;
- виявлення думки респондентів щодо почуттів, які вони переживають та те, чим вони пишаються у відношенні до України;

- визначення рівня впливу бібліотеки на розвиток патріотизму серед українців;
- визначення кроків бібліотеки для розвитку патріотизму серед українців;
- визначення найбільш сприятливих форм виховання у формуванні патріотизму.

Об'єктом дослідження стали користувачі і бібліотечні працівники бібліотек Хмельниччини.

Предметом дослідження стали роль і місце бібліотек у формуванні патріотичних почуттів серед користувачів, їх потреби та проблеми.

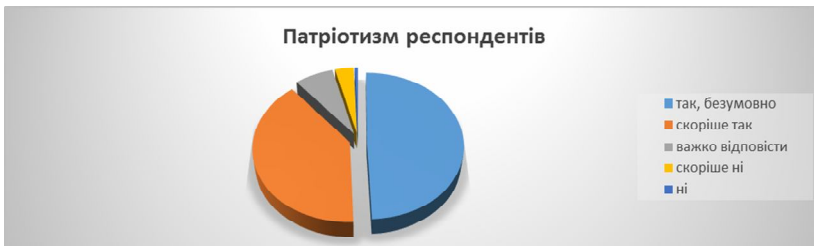
Дослідження було проведено методом онлайн анкетування в програмі Google form. В дослідженні взяли участь 352 респонденти (користувачі бібліотек області). 29,5 % респондентів це працівники культури, 27 % – учнівська молодь, 10,2 % – працівники освіти (педагоги, вихователі). Інші 33,3 % респондентів мають різні професії.

21 % опитаних віком від 40 до 50 років, 19,3 % – від 30 до 40 років, 17,3 % - від 15 до 20 років, 15,6 % - від 20 до 30 років, 14 % - від 50 до 60 років, 8,2 % – до 15 років та 4,5 % – за 60 років.

33,8 % респондентів мають вищу освіту, 25,8 % - середню спеціальну, 23 % - середню, 12,2 % - базову вищу освіту. Ще 4,3 % навчаються на даний момент у школі та 0,9 % навчаються у вищому навчальному закладі.

54 % респондентів вважають, що любов до Батьківщини це і є патріотизм, 42,9 % – що це гордість за свою країну та її досягнення, 26,1 % – бажання жити і працювати на благо країни, 22,2 % вважають патріотизмом готовність захищати Батьківщину.

88,8 % вказали, що вважають себе патріотами своєї країни, 4 % не вважають себе патріотами країни. 7,1 % не змогли відповісти.

Мал.№1. Діаграма: «Думка респондентів щодо свого патріотизму».

86,4 % опитаних респондентів вважають справжніми патріотами учасників АТО. Серед інших відповідей респонденти до патріотів віднесли , Сергія Нігояна.

61 % усіх опитаних респондентів знають історію виникнення і значення національної символіки України, 19,6 % знають лише значення символіки, 12,8 % - лише історію виникнення, 5,1 % респондентів не знають взагалі ні історії виникнення, ні значення. На ці категорії користувачів потрібно звернути увагу при плануванні роботи з національно-патріотичного виховання у бібліотеках.

Мал.№2. Діаграма: «Динаміка знань респондентами історії виникнення та значення національної символіки України».

Найбільший відсоток респондентів (від 40 % до 60%) відчують у відношенні до України почуття надії, любові, гордості і поваги. Але є й такі, що відчують розчарування, недовіру і антипатію (від 1 % до 17 %).

Більше 40% респондентів пишаються минулим України, духовністю народу. Більше 20 % пишаються культурою країни,

спортивними досягненнями, мистецтвом та армією України. Інші респонденти вказали, що пишуться науковими і технічними досягненнями, системою освіти, захистом прав і свобод громадян, системою соціального забезпечення, зовнішньою політикою, економічним розвитком та внутрішньою політикою країни.

Найгострішою проблемою, що сьогодні стоїть перед молоддю, на думку 54,8 % усіх опитаних респондентів, є безробіття. На другому місці – алкоголізм, вказали 42,3 % від усіх опитуваних 37,8 % - вказали відсутність підтримки від держави. Серед інших проблем найбільше відсотків набрали: наркоманія, куріння, проблеми зі здоров'ям, злочинність, морально етична деградація суспільства, корупція, брак матеріальних ресурсів, економічна ситуація в країні. Дивлячись на всі ці проблеми, 38,6 % респондентів вважають, що ситуація в країні може вплинути на реалізацію їх життєвих планів, а 16,8 % повністю впевнені в цьому. Тому з огляду на ці всі питання, 75 % респондентів вважають, що патріотизм обов'язково потрібно виховувати у молоді.

Мал.№3. Діаграма: «Динаміка думки респондентів щодо необхідності виховання патріотизму у молоді»

94,3 % респондентів вважають, що саме бібліотека впливає на розвиток патріотизму серед українців. Тому серед кроків, які вони пропонують має бути проведення різноманітних патріотичних заходів, надання їм національного колориту, більше розповідати про культуру України, відомих сучасних митців. Найбільш сприятливими формами у вихованні

Думка респондентів, щодо впливу бібліотеки на розвиток патріотизму серед молоді

патріотизму респонденти назвали цікаві зустрічі з учасниками АТО, Героями України під час проведення соціокультурних заходів. 50 % респондентів не змогли відповісти на дане запитання, це найбільший відсоток серед усіх запитань, що залишилися без відповіді респондентів, що свідчить про недостатнє інформування бібліотекою користувачів про заходи, які проводяться бібліотеками.

Мал.№4. Діаграма: «Динаміка думки респондентів щодо впливу бібліотеки на розвиток патріотизму серед молоді».

Враховуючи нові суспільно-політичні реалії в Україні після Революції гідності, обставини, пов'язані з російською агресією усе більшої актуальності набуває виховання у користувачів бібліотек почуття патріотизму, відданості загальнодержавній справі зміцнення країни, активної громадської позиції тощо.

Важливо, щоб кожна публічна бібліотека стала осередком в громаді становлення громадянина – патріота України, готового брати на себе відповідальність, самовіддано розбудовувати країну як суверену, незалежну, демократичну, правову державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єдності української політичної нації та встановленню громадянського миру й злагоди в суспільстві.

Зусилля працівників бібліотек мають бути спрямовані на:

- **проведення соціокультурних заходів з національно-патріотичного виховання:**

- урізноманітнити проведення патріотичних заходів у бібліотеках, надавати заходам національного колориту, більше розповідати про культуру України, відомих сучасних митців;

- проводити зустрічі молоді із захисниками України різних поколінь;

- запрошувати на заходи видатних земляків (художників, письменників, поетів, спортсменів, винахідників тощо) для розширення кругозору користувачів щодо визначення особистостей, які є дійсно патріотами України;

- постійно проводити соціокультурні заходи на тему: «Виникнення та значення національної символіки України»;

- **виховання поваги та любові до державної мови. Володіння українською мовою та використання її у повсякденному спілкуванні з користувачами:**

- укомплектувати фонди бібліотек відповідною тематикою книг, зокрема різними дитячими книгами-розмальовками, іграми, фільмами;

- поповнити фонди бібліотек історичною літературою, книгами про події на Сході країни;

- використовувати у своїй діяльності форми і методи, сприятливі для формування відчуття патріотизму у користувачів:

- зустрічі з цікавими людьми, учасниками АТО, з Героями України;

- проводити огляди літератури, презентації книг, усні журнали і т.д.;

- організовувати перегляди відео фільмів;

- проводити акції, конкурси, квести;

- організувати патріотичні клуби за інтересами;

- залучати користувачів до участі у заходах, сприяти волонтерству;

- **організацію цікавих, креативних проєктів, програм, конкурсів, акцій та участь у них користувачів бібліотек.**

Детальніше з результатами дослідження можна ознайомитись на сайті Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки у розділі «Бібліотекаряю» – «Соціологічні дослідження», або за посиланням <http://bit.ly/2yYs01b> .

Зміст

Вступ.....	3
Нормативно-правова база з питань національно-патріотичного виховання.....	3
Обласні програми.....	5
Про обласний конкурс бібліотек з національно-патріотичного виховання громадян «Україна починається з тебе».....	5
З досвіду роботи переможців конкурсу з національно-патріотичного виховання громадян «Україна починається з тебе».....	7
Досвід роботи Красилівської ЦРБ.....	7
Досвід роботи комунального закладу «Гуменецька публічна бібліотека»	10
Досвід роботи бібліотеки-філіалу с. Улашанівка Славутського району.....	14
<i>Додаток № 1</i>	
Перелік бібліотек – учасників другого етапу обласного конкурсу бібліотек з національно-патріотичного виховання громадян «Україна починається з тебе».....	18
<i>Додаток № 2</i>	
Результати загальнообласного дослідження «Визначення поняття «Патріотизму» у розумінні сучасного користувача бібліотеки».....	20

Інформаційне видання

Україна починається
з тебе <http://www.ounb.km.ua/biblio/index.php?kom=203>

З досвіду роботи

Відповідальна за випуск: *Чабан К.А.*

Комп'ютерне опрацювання, редагування,
дизайн обкладинки: *Марчак Т.Ф.*

Підписано до друку Формат 60x84/16
Папір цифровий. Гарнітура
Наклад прим.

Віддруковано у Хмельницькій обласній універсальній
науковій бібліотеці

Для заміток